

Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar

Seeking New Perspectives in Technical and Vocational Education

Hanifi BINICI

Çukurova Üniversitesi, Osmaniye Meslek Yüksekokulu, Osmaniye-TÜRKİYE

Necdet ARI

Çukurova Üniversitesi, Osmaniye Meslek Yüksekokulu, Osmaniye-TÜRKİYE

ÖZET

Mesleki eğitimin başarılı olabilmesi için çağdaş ülkelerin yaptığı gibi okul öncesinden başlayarak lise sonuna kadar devam eden süreçte öğrencileri kişisel kabiliyetlerine göre yönlendirme yapılmalıdır. Öğrenciler, yatkın oldukları alanlara yönlendirilirken, okul, aile ve öğrenci işbirliği içinde olmalıdır. Gelişmiş ülkeler arasında yer almak, onlarla bütünleşmek isteyen Türkiye'nin elindeki en önemli kaynak, genç ve dinamik bir nüfus yapısına sahip olan insan gücüdür. Bu insan gücünü iyi kullanarak ülkeler arasında rekabet yaratabilme olanağı vardır. Dünyada değişik mesleki teknik eğitim uygulamaları bulunmaktadır. Meslek eğitimimizin önemli reformlara ihtiyacı vardır. Bu reformlar yapılırken değişik ülkelerdeki mesleki eğitim uygulamalarından yararlanılmalıdır.

Anahtar kelimeler: Modeller, mesleki teknik eğitim, insan gücü, Türkiye

ABSTRACT

In order to be successful in technical and vocational education (TVE), students should be oriented according to their abilities in a period from primary school to high school as in the modern countries. As the student is oriented to the fields which they are interested in, school, family and student should be in collaboration. Turkey that wants to take part in the group of developed countries and integrate into them has young and dynamic manpower, which is her, the biggest source. Using this manpower effectively, it is possible to create a competition among the countries. There are different models of TVE in the world. Our TVE system needs important reforms. While these reforms are made, VET models of different countries should be investigated.

Key words: Models, technical and vocational education, manpower, Turkey

1.Giriş

Ülkeler, sanayinin ihtiyaç duyduğu iş gücü gereksinimini, uluslararası deneyimlerden de yararlanarak kendi dinamiklerine göre oluşturdukları meslekî teknik eğitim yöntemleri ile karşılamaktadırlar. Dünyada bu amaçla üç farklı sistem uygulanmaktadır. Bunlar; Okul-işyeri temeline dayalı eğitim uygulayanlar, sadece okula dayalı eğitim uygulayanlar ve her iki anlayışı da benimseyen ama sürekli arayışlar içerisinde olan ülkelerdir. Genç ve dinamik nüfus yapısıyla, Türkiye gelişmiş ülkelere göre önemli bir avantaja sahiptir. Bu yüzden, Türkiye’de de yukarıda belirtilen her iki anlayışta benimsenmiş ama sürekli yeni arayışlar mevcuttur. Bu bağlamda bireylere; ilgi, istek, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda eğitim olanakları sunarak ekonomide etkin katılımlarının sağlanması On Altıncı Millî Eğitim Şurasında alınan kararlar arsındadır (On Altıncı Millî Eğitim Şura kararları, 1999).

Eğitimde etkinlik ve verimliliğin temel kıstası sanayi ile okul arasında uyum ve amaç birliğidir. Çünkü eğitimin asıl amacı, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin yanında fertleri mutlu kılmaktır. Gelişmiş ülkelerde eğitimde, düşünen, araştırabilen, sanatsal duyarlılığı olan, öz güvene sahip, girişimci bir genç kitlenin eğitilmesi amaçlanmaktadır. Sistemin diploma ve değişik sertifikalarla geniş bir alana oturacak şekilde düzenlenmesi gereği vardır. Sistemin yürütülmesinde yönetim, finansman, program geliştirme, uygulama ve değerlendirmeye kadar her safhada işveren ve işçi kuruluşları, akademik kurumlar, meslek kuruluşları, öğrenci, öğretmen ve velilerle birlikte gönüllü kuruluşların katkılarının sağlanması gerekir (Hızlan, 1997).

Eğitimin amacı; bireyleri çevreleri ile uyumlu kılarak verimli ve üretken yapabilmektir. Küreselleşme sürecinde bireyden beklenen özellikler; sorumluluk alma, yaratıcı düşünme, değişime uyum gösterme, problem çözebilme, kolay iletişim kurma, grupla çalışabilme, işbirliğine yatkın olma, karmaşık teknolojik sistemleri anlayabilmektir.

Meslek eğitiminde öğrenmeye karşı bir direnç olduğu bir çok eğitici tarafından bilinmektedir. Bunun nedenleri arasında, verilen eğitimlerde, dinleyicilerin hep pasif tarafta kalması ve verilen eğitimlerin sıkıcı ve anlaşılabilir olmasıdır. Bu problemin

çözümü ise öğrenci merkezli öğretim, eğlenceli ve düşündürücü eğitim modellerinin uygulanması ile olasıdır (Atherton, 1999).

Meslekî eğitimin tüm eğitim içerisindeki oranı gelişmiş ülkelerde %65'ler civarında iken ülkemizde bu oran tam tersidir. Bu durumun düzeltilmesi gereği vardır. Çünkü bu ülkeler geliştirdikleri modellerle mesleki teknik eğitimde başarıyı yakalamışlardır. Bu makalenin amacı, Avrupa Birliği ve diğer ülkelerdeki farklı meslekî teknik eğitim modellerini incelemek, eğitimin çağın gereklerine göre yapılması ve eğitimde Avrupa Birliği standartlarının yakalanması için bu modellerin incelenmesi ve Türk meslekî teknik eğitimiyle ilgili öneriler sunmaktır.

2. Meslekî Teknik Eğitimin Gelişimi

10 Aralık 1948 yılında, Paris'te yapılan UNESCO'nun genel kongresinde şu kararlar alınmıştır; Eğitim bir insan hakkıdır. Herkes eğitim hakkına sahiptir. Öğretim en azından ilk ve ortaöğretim seviyesinde parasız yapılmalıdır. İlk öğretim zorunludur. Meslekî eğitim herkesin yararlanmasına açık tutulmalıdır. Yüksek öğretim herkesin yeteneği ve başarısı ölçüsünde açık olmalıdır. Eğitimin amacı; insan şahsiyetini tüm olarak geliştirmek, insan hakları ve temel hürriyetlerine karşı saygıyı kuvvetlendirmektir. Zamanla meslekî eğitimin, sanayileşmenin işgücünü yetiştirilmesinde gereği anlaşılmıştır. Sanayi üretken, titiz ve verilen işleri standartlara uygun yapabilen elemanlar istemiştir. Eğitim bu taleplere cevap veren insanların yetiştirilmesine yönelmiştir. Bazı özellikleri günümüzde bile var olan eğitimin tipik özellikleri şöyle sıralanabilir:

a-Eğitim sadece okullarda yapılır.

b-Eğitimin amacı sanayinin isteklerine uygun insan yetiştirmektir.

c-Eğitimde eleme yöntemi uygulanır. Başaramayan devre dışı kalır.

Oysa şimdilerde okulun, tek başına insanların temel öğrenme gereksinimlerini karşılayamadığı ve bütün bireylerin aynı süreçte ve periyotta başarılı olamayacağı düşünülmektedir. Gelişmiş ülkelerde okul ve sanayi destekli programlar daha fazla ilgi görmektedir. Bu sistemlerde eleme söz konusu değildir. Herkes yaralı olabileceği alanda

yönlendirilmektedir. Türk millî eğitimi de bu gelişmeleri takip ederek Cumhuriyetin kurulmasından bu yana 16 defa millî eğitim şuraları yaparak bu konuda millî politikalar belirlemiştir. Konunun önemi dolayısı ile en son yapılan 16. Millî Eğitim Şurası tamamen Meslekî Teknik Eğitim gündemi ile toplanmıştır.

Bilim ve teknolojiadaki hızlı değişim, sanayinin yüksek nitelikli ara insan gücüne olan ihtiyacını arttırmıştır. Sanayi kuruluşları öğrencilerden üretim bilgisi ve becerisi, teknolojinin yakın takibi gibi konuların önceden bilinmesini temel istek olarak bildirmektedirler(Binici, 1999). Meslekî eğitim sistemi, iş dünyasının gereksinim duyduğu kadar kaliteli ve rekabet edebilir bir eğitim vermelidir. Bu eğitimde, iş dünyasına yüksek öğretimden geçiş sırasında genel rekabetin ve meslekî yeteneklerin ön planda tutulması gerekir. İstihdamda, işin gerektirdiği genel rekabet ortamı yaratılmalıdır.

3. Meslekî Eğitim Modelleri

Dünyanın değişik bölgelerinde değişik mesleki teknik eğitim modelleri bulunmaktadır. Bunların bazıları aşağıda verilmektedir.

3.1 İngiltere Modeli

Ülkede uygulana model için önemli finansman harcanmaktadır. Oysa ciddi bir fizibilite yapıldığında, büyük harcamalar yapılarak meslekî eğitim alanında yetiştirilen insanlar, bazı sektörler için çok da gerekli değildir. Çünkü, bu sektörlerde, istihdam edilecek insanlardan beklenen performans böyle bir eğitime ihtiyaç duymamaktadır. Aslında, son yıllarda ülkede, kısa süreli, pazar sürüm isteklerinden daha çok mesleki beceri temelleri üzerine oturtulmuş, uzun süreli vizyonlar esas amaç olmaktadır (Bennell, 1998).

Modele göre, teknolojik buluşlar ve çağdaşlaşma, iş dünyasında uygulanabilir, yaratıcı çalışma ve bunun sonucu olarak üretimde yeni talepler ortaya koyabilmektedir. Bu talepler, meslekî ve teknik eğitim reformunu zorunlu kılmaktadır. Bunları karşılamak üzere ;

a-akademik eğitim ve meslekî eğitim arasındaki uçurum.

b-meslekî eğitim, orta öğrenimden sonra genişleyen bir yapı ile yükseköğrenime doğru yönlendirilmekte ve adaylara fırsat verilmektedir.

c-yetki ve yeterlilik tabanlı bir program, gelişme için daha fazla bir role sahiptir.

d-işverenlerin meslekî-teknik eğitimle daha fazla ilgili olmaları, meslekî eğitimin başarılı olmasında önemli katkı sağlamıştır.

Şüphesiz, ülkede uygulanacak meslekî ve teknik eğitimdeki yönelimler devam edecek ve meslekî eğitim, gelişmiş ülkelerde yeni model arayışının bir sonucu olarak, sosyal ve ekonomik baskılara, özellikle daha fazla duyarlı olacaktır (Tabbron, 1997). Meslekî teknik eğitimin başarılı olması konusunda bir çok Avrupa ülkesi eğitimcilerin çok iyi eğitilmesini ön plana çıkartarak çözüm aramaktadırlar. İngiltere’de yeni modelde, halihazırda mesleki teknik eğitim veren kurumlardaki eğitimcilerin kaliteli bir eğitimden geçirilmesi gereksinimi yoğun olarak tartışılmaktadır. Eğitimciler kendilerini ne ölçüde geliştirebilmiş ve yeterli sorumluluk alabilmişlerse o ölçüde teknik eğitimde başarılı olurlar. Bu modellerin daha başarılı olması bu konudaki hükümet politikalarının sürekli denetlenmesi ile mümkün gözükmektedir (Hodkinson, 1998).

3.2. Almanya Modeli

Alman meslekî eğitim sisteminde, firmaların kiralanarak kullanılması başarılı bir şekilde sürdürülmektedir. Alman meslekî eğitim sisteminin kurumsal şartları ile yüz yüze olan iş dünyasındaki firmaların kiralama ve ödeme davranışları basit yolla modellenmiştir. Almanya’da olduğu gibi iş gücünün büyük bölümü meslekî eğitime devam eder. Çalışma tabanlı eğitimin yararları, deneysel çalışmalarda henüz ölçülmemesine karşın, öğrenmeyi daha verimli yapan bilginin eş zamanlı uygulanması mantıklı sayılabilir. Bu programın başarısı, firmalar ve okullar arasındaki iş birliği ve eğiten ve eğitilenlerin yeterli ve becerikli olmalarına bağlıdır. Millî standartları korumak ve firmaların taleplerini yerine getirerek eğitim yapmak, bugüne kadar Almanya’daki meslekî eğitim sisteminin başarısında önemli faktörlerdir (Lindner, 1998). Almanya’da okul ve fizikî mekanların daha etkin kullanılarak meslekî eğitimin ikili olarak uygulanması yaygın olup oldukça başarılıdır. Bu sistemde mesai günü, iki akademik

zaman dilimine ayrılmakta ve birinci eğitim bittikten sonra değişik yaş gruplarına hitap eden çok amaçlı programların da içinde olduğu ikinci eğitim başlamaktadır. Bazı güçlükler ikili eğitimin sürdürülmesinde engeller oluşturmaktadır. Bu güçlükler; daha fazla esneklik için eğitimin temini ve sistemin kaynaklarının yenilenmesi için artan finansal baskılardır. Meslekî eğitimde bu ikili sistemin devamlılığının sağlanması, problemlerin çözümü ile mümkündür (Cockrill, 1997).

3.3 ABD Modeli

Birleşik devletlerde 20 yüzyıl kurumsal değişim, bazı teknik enstitülerde ve halk kolejlerinde ara elemanların meslek edinme sürecini sağlamıştır. Federal hükümet bu eğitimlere finans sağlarken sistemin hantallaşmasına neden olmuştur. Lise ve lise sonrası eğitim planlamaları farklı kurumlarca yapılması fikri tartışılmaktadır. Farklı iki kuruma aynı sorumlulukları yüklemek sistemin işlemesi açısından daha zordur. Birleşik devletlerde, lise ve yüksek öğrenimde mesleki teknik eğitimin iki farklı kurumca yönetilmesi fikri son yirmi yıldır teşvik edilmektedir (Kliebard, 1999). Ancak bu düşünce geçen süreçte başarılı olamamıştır. 1990'larda elde edilen gelişmeler ve belirli mesleki düzenlemelerden daha çok liselerin temel beceriler üzerine odaklandığı görülmektedir. Meslekî eğitim olabildiğince federal (yerel) birimlerce yürütülmesinde yarar vardır (Jacobs, 2002).

3.4 Güney Asya Modeli

Avrupa Birliği ülkeleri dışında da çok başarılı meslekî ve teknik eğitim modelleri bulunmaktadır. Örneğin; Kore, Malezya, Singapur, Tayvan ve Çin gibi Güney Asya ülkelerindeki meslekî eğitim bulgu ve sonuçları bu ülkelerde de yalnızca tekli eğitimin uygulanmadığını göstermektedir. Bu ülkeler meslekî eğitim giderlerinin vergi dışı tutulması ve özel eğitimin cesaretlendirilmesinin yararları zaman içerisinde fark etmişlerdir. Ayrıca bu ülkelerde, eğitim kurumlarının, öğrenci seçimi, elaman kaydetme ve derslerin seçiminde bir otonomiye sahip olması düşüncesi hakimdir. İşveren geniş bir şekilde meslekî eğitimin bir çok evresinde çalışmalara katılmaktadır. Bu çalışmalarda, eğitim politikalarının düzenli evreleri yer almakta ve bunların sonuçları insan

kaynakları alanında alternatif müdahaleler ile karşılaştırılmaktadır (Tzannatos, 1997). 21 Yüzyılın başlarından itibaren beceri gelişiminde önemli bir yarış görülmekte ve beceri kazanma yöntemleri üzerinde uzun araştırmalar göze çarpmaktadır. Bu araştırmalarda, yeni yaklaşımlar ve birlikte çalışma alışkanlıklarının kazandırılması ön plana çıkmıştır. Beceri geliştirme ve gelişim işbirliğinin çok kolay olmadığı görülmüştür. Beceri gelişimi ve birlikte çalışma alışkanlıklarının kazandırılması ile hem fakirlik azalmakta hem de büyüme artmaktadır (McGrath, 2002).

3.4.1 Hong Kong Modeli

Hong Kong toplumunda ekonomik zenginliğin yüksek beklentileri ve teknolojik gelişim eğilimleri git gide artmaktadır. Hizmet sağlayan kurumların yetkilerin daha da genişletilmesine ihtiyaç vardır. Kaynakların dağıtılması ve eğitim merkezlerinin yönetsel kararlarının bu bağımsız kurumlarca verilmesinde büyük yarar beklenmektedir. Kısaca, karar verme mekanizmasının çok iyi çalışmasına rağmen sistemde reformlar yapılmasına gerek duyulmaktadır. Bu değişimin nasıl yürütüleceği bu süreçte belirsizdir. Çalışma verimliliğinin gelişmesi çok basit bir problem değildir. Gelişmiş toplumların, ekonomik refahının temininde, çalışma verimliliği geç fark edilen politik role sahiptir (Hung, 1998).

3.4.2 Brunei Modeli

Eğitimin başarısının anahtarı olduğu fikri, güney Asya ülkelerinde çok yaygındır. Bu noktadan hareketle Brunei hükümeti sadece petrol kaynaklarının gelişme için yeterli bir unsur olmadığını ve meslekî eğitimin geliştirilmesinin gereğini anlamıştır. Hükümet, insan gücü gelişimi ve dengeli kalkınmanın bir parçası olarak meslekî teknik eğitimi görmektedir. Dolayısı ile halkın ekonomik bağımsızlığı için petrol yanında meslekî ve teknik eğitimin günün koşullarına göre yapılmasını sağlamıştır. Ayrıca ülke serbest ekonominin gelişmesi için yabancı sermayenin daha fazla yatırım yapmasını destekleyerek meslekî eğitimin gelişimi sağlanmıştır (Minnis, 2000).

3.4.3 Türkiye Modeli

Türkiye’de meslekî ve teknik eğitimin gerek nicelik ve gerekse nitelik olarak yeterli bir düzeyde değildir. Bunun yanında ülkemizin nitelikli ara insan gücüne olan ihtiyacı çoktur.. Gelişen Türkiye ekonomisinin uluslararası pazarlarda rekabet gücünün yükseltilmesi ancak gelişmiş meslek yüksek okulları ve bunların yetiştirdiği nitelikli elemanlarla olasıdır. Sayıları her geçen gün artmakta olan meslek yüksek okulları (MYO), iş dünyasının ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünü yetiştirmede olumlu gelişmeler kaydetmeye devam etmektedirler. Mevcut olan 555 MYO’dan 438’i etkin durumdadır. Hemen hemen tüm yurda dağılmış olan bu okullara halkın ve yerel yönetimlerin ilgi ve desteği memnuniyet verici düzeydedir. Bu okullarda teknik programlar, iktisadî ve idarî programlar, sağlık programları ve denizcilik programları adı altında eğitim-öğretim yapılmaktadır.

a. Öğrenci Sayıları ve Okullaşma Oranı:

Örgün öğretimdeki meslek yüksek okullarındaki öğrenci sayısı sürekli artış göstermiştir. Yani Meslekî ve Teknik Yükseköğretim Sistemi 1983-2002 dönemi içinde, gerek okul gerekse öğrenci sayısı bakımından 11 kat büyümüştür. Ancak, kaydedilen olumlu gelişmelere rağmen, meslekî ve teknik eğitimdeki okullaşma oranı henüz çağdaş ülkeler seviyesine çıkarılamamıştır. Meslek yüksek okullarının örgün öğretimdeki payı % 23, toplam içindeki payı ise %15 olup çok düşük bir düzeydedir. Bu oran ileri ülkelerin çoğunda %30’un üzerinde olup Singapur’da %59, Tayvan’da %55, İsviçre’de %47, ABD’de %45’dir. Bu durum, “Türk Yükseköğretim Sisteminin doğal büyüme alanı iki yıllık meslek yüksek okullarıdır” gerçeğini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

b. Meslekî-Teknik Eğitimin Güncel Sorunları

Meslek yüksek okullarının sahip olduğu binaların bir kısmında çeşitli yetersizdir. Oysa, uygulama ağırlıklı olan bu okulların, tasarımı özel yapılmış binalarda eğitim ve öğretimi sürdürmeleri eğitimin kalitesi yönünden büyük önem taşımaktadır. Endüstrinin gereksinim duyduğu standartlarda bir eğitim gerçekleştirebilmek için, bu okulların iyi teçhiz edilmiş ve laboratuvar ile atölyelerin sanayinin uyguladığı teknolojiye uygun

olarak donatılmış olmaları gerekmektedir. Ancak, sayıları sürekli olarak artan meslek yüksek okullarında, maliyeti yüksek olan bu donanımların eksiktir.

Okullaşma oranını arttırmak amacıyla şu önlemler alınmıştır: Yeni MYO'lar açılmış, gelişmiş meslek liselerinin fizikî olanak ve donanımlarından yararlanılmıştır. Bu okulların eğitiminin bittiği saatlerden sonra olanakları kullanmak suretiyle yaklaşık 50.000 MYO kontenjanı açılmış, **snavsız geçiş** uygulanmasına başlanmış, II. Öğretim kontenjanları arttırılmış, vakıfların MYO kurmalarına olanak sağlanmış, uzaktan öğretime ağırlık verilmiş, internete dayalı eğitime başlanmış ve 26 MYO'da kapasite artırımına gidilmiştir. Ayrıca, 2002-2003 eğitim-öğretim yılında 100.000 snavsız geçiş ve 80.000 ise sınavlı olmak üzere Açıköğretim Önlisans Programlarına öğrenci yerleştirilmiştir. Bu rakam geçmiş yıllarla karşılaştırıldığında önemli bir artışı ifade etmektedir. Mezun öğrencilerin önemli bir bölümünün sistem dışına çıkmaları sorunu henüz halledilememiştir. Mezun öğrencilerin kendi alanlarında istihdam edilmelerindeki bilinen sorunlar devam etmektedir. 555 meslek yüksek okulundan ancak %50'sinin mezunlarının sanayide yeterli istihdam olanakları elde edebildiği tahmin edilmektedir.

Bugünkü sistemde meslek okullarında kazandırılan yeterliliklerle, sanayinin ihtiyaçları arasında ciddi farklar vardır. Eğitim programlarının bir kısmı dar uzmanlık alanlarına yönelmiştir. Dar beceri alanlarında eğitilen mezunlar kazanılan becerileri yan alanlara aktaramamakta ve bu da mezunların iş hayatına girmelerini zorlaştırmaktadır. Mevcut öğretim elemanlarının büyük bir bölümü pedagoji eğitimi almamıştır. MYO öğrencilerinin staj eğitimlerinin yasal bir zemine oturtulması, yapılan çeşitli girişimlere rağmen henüz gerçekleşmemiştir. Eğitim-öğretimi destekleyecek laboratuvar olanakları son derece kısıtlıdır. Kalite ve güvence, meslekî ve teknik eğitimin ayrılmaz bir parçası hâline henüz getirilememiştir. Son yıllarda açılan meslek yüksek okullarının bir çoğunun öğretim elemanı kadroları henüz çıkmamıştır. Sağlanan bazı gelişmelere rağmen okul-sanayi işbirliği istenen düzeye getirilememiştir. Meslekî ve teknik eğitim statü itibarıyla toplumda hak ettiği yere gelememiştir.

c. Öğretim Elemanları

Türk yüksek öğretim sisteminin genelinde olduğu gibi, MYO'larda da öğretim elemanı sıkıntısı devam etmektedir. 2001-2002 eğitim-öğretim yılı itibariyle meslek yüksek okullarında görev yapan öğretim elemanı sayısı 5564 olup, öğretim elemanı başına düşen öğrenci 47'dir. Bu oran Almaya'da 5, Avustralya'da 8, Belçika'da 10, Hollanda'da 14, Japonya'da 9, Kore ve ABD'de 21, İngiltere'de 20 ve Macaristan'da 11'dir. Öğretim elemanı başına düşen bu yüksek öğrenci oranının korunması durumunda bile, 2005 yılında meslek yüksek okullarımızdaki öğrenci sayısının bu günkü sayının iki katına çıkması halinde, bu okullarımızda yaklaşık 5564 yeni öğretim elemanının, oranın 35'e düşürülmesi hedeflerinin gereği olarak, yaklaşık 11.465 yeni öğretim elemanın istihdamı gerekecektir. Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısını dünya ortalamasına yaklaştırma amacıyla muhtelif yıllarda hükümetlerden 7000 öğretim elemanı kadrosu istenmiş ancak sonuç alınamamıştır.

d. Endüstriyel Eğitim Projeleri

Meslek yüksek okullarının amaçlarına yönelik sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu ara insan gücünün niteliğini ve niceliğini artırmak ve bu okulları uluslar arası standartlara ulaştırabilmek için 1985 yılında 32,7 milyon ABD Doları Dünya Bankası Kredisi ve 5,1 milyon ABD Doları tutarındaki T.C. Hükümeti katkısı ile toplam 37,8 milyon ABD Doları kullanılarak **I. Endüstriyel Eğitim Projesi** uygulamaya konmuştur. Bu proje kapsamına alınan 8 MYO'da yeniden bir yapılanmaya gidilmiş, programlar geliştirilmiş, öğretim elemanları sayıları arttırılarak bunlardan 199'u yurtdışında eğitilmiş ve laboratuvarları en son teknolojiyi içeren teçhizatla donatılmıştır.

1989 yılında Dünya Bankası kaynaklarında sağlanan 105,8 milyon ABD Doları tutarındaki kredi ile **II. Endüstriyel Eğitim Projesi başlatılmıştır**. T.C. tarafından 50 milyon ABD Doları tutarındaki inşaat harcamaları taahhüt edilen 23 MYO'nun fiziksel imkânları, program bazında hazırlanan standart tasarım ilkeleri doğrultusunda projelendirilmiş ve inşaatlar tamamlanmıştır. Bu proje kapsamında bulunan MYO'ların

atölye ve laboratuvarları, son teknolojiye sahip teçhizat ile donatılmıştır. Bu okulların kadroları genişletilmiş ve 533 öğretim elemanı yurtdışında eğitilmiştir.

e. Program Geliştirme Çalışmaları

Millî Eğitim Bakanlığı- Yükseköğretim Kurulu (MEB-YÖK) Meslek Yüksek Okulları Program Geliştirme Projesi” projesi ile öğrencilerin %70’ini kapsayan 15 program seçilmiş, eşdeğer veya benzer diğer programlar ile 15 program ilişkilendirilmiş, geliştirilmiş ve 2002-2003 öğretim yılında meslek yüksek okullarında uygulanmasına başlanmıştır. MEB-YÖK Program Geliştirme Projesi ile başlatılan Meslek Yüksek Okulu-Meslekî Teknik Ortaöğretim (MYO-MTOÖ) program bütünlüğü ve program geliştirme çalışmaları kararlaştırılmıştır. Uyumlaştırma çabaları ülke çapında ve Meslekî ve Teknik Eğitim Bölgeleri (METEB) olarak ele alınacaktır.

*Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Program Bütünlüğü: MYO mezunlarının sistem içinde en az %10’u için lisans programlarında kontenjan ayrılacak olması nedeniyle, MYO programları ile lisans programları arasında en sağlıklı geçişi sağlayacak çalışmalar yapılmaktadır.

f. MYO’ların Geliştirilmesine Yönelik Yeni Projeler

Çift Diplomalı Meslekî eğitim Projesi (1+1) sistemi uygulamaya geçilmesi kararı alınmıştır. Bu projenin amacı ABD ve İngiltere’de bulunan MYO’lara eşdeğer yüksek okullarla Türkiye’deki MYO’lar arasında karşılıklı anlaşma yaparak Türkiye’deki MYO öğrencilerinin I. yılı kendi ülkelerinde, II. Yılı ise anlaşmalı ülke eğitim kurumlarında öğrenimlerine devam etmek yoluyla çift diploma almalarını sağlamaktır. Bu proje ile MYO öğrencilerine öğrenimlerine yurtdışında devam edebilme olanağı sağlayarak MYO’ları daha cazip hâle getirecektir. Bu proje ile MYO programlarının hem AB uyumu ve akreditasyonu hem de programlar ve insan gücünün uluslararası rekabet gücü arttırılacaktır. Kalite güvence sisteminin meslek eğitimin bir parçası hâline getirilmesi istikametinde önemli gelişmeler elde edilmiştir. MYO insan gücü alt yapısını geliştirme projesi: bu proje öğretim elemanlarının işe alınmasını ve hizmet içinde yetiştirilmesini amaçlamaktadır. MYO’larını her yönüyle tanıtan ve bütün işlevlerini kapsayan

“Türkiye’de Meslek Yüksek Okulları” adlı bir kitap çalışması başlatılmış olup kısa zamanda tamamlanarak yayınlanması planlanmaktadır. MYO’larının önümüzdeki 15-20 yıllık dönemlerde alacağı şekil üzerine bir çalışma başlatılmıştır. En kısa zamanda modüler programlara geçilmesi için çalışmalar başlatılmıştır. 150 MYO’nun geliştirilmesi planlanmıştır.

h. Sürekli Eğitim ve Teknoloji Merkezi (SETEM)

Dünya Bankası destekli 150 MYO’nu geliştirme projesi kapsamında 3 MYO’nun Sürekli Eğitim ve Teknoloji Merkezi (SETEM)’ne dönüştürülmesi planlanmaktadır. SETEM’lerin amacı, gelişen teknolojilere paralel olarak MYO’larında görev yapan veya gelecekte görev yapacak öğretim elemanlarını belirli aralıklarla yeniliklere ve gelişmelere uyum sağlayacak şekilde eğitmektir. MYO’larda halen görev yapan öğretim elemanlarının büyük bölümünün formal bir öğretmenlik eğitiminin olmadığı düşünüldüğünde, SETEM’lerin kurulmasının ne kadar önemli olduğu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Eğitim fonksiyonuna ilave olarak SETEM ‘ler, endüstriye danışmanlık yapmak, uzaktan öğretim ile geniş öğrenci kitlelerine meslekî ve teknik eğitim vermek gibi görevleri de üstlenecek ve bölgelerinde birer eğitim ve teknoloji cazibe merkezleri hâline geleceklerdir(Rapor, 2004)..

4. Sonuçlar

- Aslında akıl ve yetenekler, bütün toplumlar için aynı dağılımı göstermektedir. Önemli olan bu değerlerin kullanılmasında sistemin işletilebilmesidir. Ayrıca Türk toplumunda meslek seçimi büyük ölçüde tesadüflere bağlıdır.
- Eğitim sistemimizde, yeterli teknoloji kullanılmamakta, sistem, gerek sarf malzemesi kullanımında gerekse bilgisayarlı eğitimde son derece yetersiz durumdadır.
- Eğitim sistemimiz genellikle ulusal niteliğe sahiptir. Problemin çözümünde bu yapının değişmesinde fayda görülmektedir. Mutlaka “Meslekî Teknik Eğitim İçin Ulusal Konsey” kurularak eğitimi üç grupta ele almak gerekir. Bunlar; ulusal okullar (Millî Eğitim Bakanlığı kontrolünde ve tamamı parasız olan ve eğitim seviyesi düşük olan

öğrencilerin katılacağı kurumlar), yerel okullar (Belediye, Valilik ve İl Özel İdarelerinin yürüttüğü ama kontrolü Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olan kurumlar), vakıf ve özel kurumların okulları olmalıdır.

- Eğiticilerin de mutlaka belirli periyotlarda, hizmet içi eğitim almaları gerekir.
- Meslek eğitiminin kamuoyundaki statüsü mutlaka yükseltilebilmelidir.
- Farklı modellerle sistem oluşturma yeni meraklar uyandırabilir. Özellikle tam gün meslekî ve teknik okullar bu bağlamda söz konusu olabilir.
- Mezun öğrencilerden iş dünyası daha çok dar alanda becerili elemanlar istediğinden, müfredat programları bu talebe cevap verebilir nitelikte olmalıdır.

Kaynaklar

- Atherton, J. (1999). Resistance to learning: a discussion based on participants in in-Service Professional Training Programs, *J.E.T*, 51(1), 265-271.
- Bennell, P., Segerstron, J. (1998). Vocational Education and Training Developing Countries: Has the World Bank Got It Right, *I.J.E.D*, 18(4), 271-287.
- Binici, H. (1999). *Endüstriye Dayalı Eğitim(EDÖ)*, kişisel rapor.
- Cockrill, A, Scott P. (1997). Vocational Education and Training in Germany: trends and issues, *J.E. T*, 49,3.
- Hızlan, D. (1997). Okul-Sanayi İlişkileri. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Hodkinson, P.(1998). Technicisim Teachers and Teaching Quality in VET, *J.E.T*,50(2),193-200.
- Hung, H. (1998). A Study of the Decision- making Bodies of the Vocational Training Council in Hong Kong, *J.E.T*, 50(1), 41-47.
- Jacobs J, Grubb, W.N. (2002). *Implementing the Education Consensus: The Federal Role in Supporting Vocational-Technical Education*, Report: Macomb Community College, Community College Research Center, Teachers College, no: ED-99-CO-0160 University of California at Berkeley, 26.

- Kliebard, H.M. (1999). *Schooled to work: Vocationalism and American curriculum, 1876-1946*, (Teachers College Press).
- Lindner, A.(1998). Modelling the German System of Vocational Education, *L.E*, 5(1998),411-423.
- McGrath, S. (2002). Skills for Development: a New Approach in International Cooperation in Skills Development, *J.E.T*, 54(3),413-420.
- Minnis, J.R. (2000). Caught Between Tradition and Modernity: Technical Vocational Education in Brunei Darassalam, *I.J.E.D*, 20, 247-259.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1999). On Altıncı Millî Eğitim Şurası Kararları Ankara: MEB Yayınevi.
- Rapor, Meslekî ve teknik Eğitimde Bölgesel Uluslararası İşbirliği, Sonuç Raporu, 24 s, Ocak, 2004, Çankırı.
- Tabbron, G, Yang, J. (1997).The Interaction Between Technical and Vocational Education and Training(TVET) and Economic Development in Advanced Countries, *I.J.E.D*, 17(3), 323-334.
- Tzannatos, Z., Johnes, G.(1997). Training and Skills Development in the East Asian Newly Industrialised Countries, a Comparison and Lessons for Developing Countries, *J.E.T*, .49(1997),431-437.